

RO Orasmaa Tuuli(MMM), Fallenius
Sanna-Helena(MMM)

04.02.2021

Asia

Komission tiedonanto: Yhteisen maatalouspolitiikan strategisia suunnitelmia koskevat suositukset jäsenvaltioille

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 18.12.2020 tiedonannon COM(2020) 846 final suosituksista jäsenvaltioille yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) kansallisten strategiasuunnitelmien laatimista varten. Tiedonannon ohessa komissio julkaisi jäsenvaltiokohtaiset suositukset erillisinä työasiakirjoina.

Aiemmat käsittelyvaiheet

Komissio julkaisi 1.6.2018 lainsäädäntöehdotuksensa uudeksi yhteiseksi maatalouspolitiikaksi (YMP). Kolmikantaneuvottelut lainsäädäntöehdotuksista neuvoston ja Euroopan parlamentin välillä aloitettiin 10.11.2020 ja kolmikantaneuvottelut jatkuvat keväälle 2021. Osana YMP:n uudistusta jäsenvaltiot valmistelevat kansalliset strategiasuunnitelmat YMP:n toimeenpanemiseksi.

Alkuperäisten YMP:n lainsäädäntöehdotusten julkaisemisen jälkeen komissio julkaisi 11.12.2019 tiedonannon Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta (European Green Deal) (COM(2019) 640 final). Komissio julkaisi lisäksi 20.5.2020 tiedonannot Pellolta pöytään -strategiasta (COM(2020) 381 final) ja EU:n biodiversiteettistrategiasta vuodelle 2030 (COM(2020) 380 final). Strategioiden julkaisun yhteydessä komissio julkaisi myös työasiakirjan (SWD(2020) 93 final), jonka mukaan YMP:n uudistuksen tulee olla linjassa Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja uusien strategioiden kanssa. Tämän varmistamiseksi komissio on valmistellut suositukset YMP:n strategiasuunnitelmien laadintaa varten.

Komissio kävi suositusluonnoksista kahdenvälisiä keskusteluja (nk. strukturoitu dialogi) jäsenvaltioiden kanssa marras-joulukuussa 2020 ennen lopullisten suositusten julkaisemista. Maatalouden erityiskomitea (MEK) keskusteli 11.1.2021 komission julkaisemista suosituksista.

Jatkokäsittelyn aikataulu

Maatalous- ja kalastusneuvoston on tarkoitus keskustella suosituksista 22.-23.3.2021.

Jäsenvaltiot laativat YMP:n strategiasuunnitelmat ja lähettävät ne komission hyväksyttäväksi vuoden 2022 alussa. Komissio hyväksyy strategiasuunnitelmat vuoden 2022 loppuun mennessä. Strategiasuunnitelmien toimeenpano alkaa vuoden 2023 alusta.

Suomen kanta

Suomen kannat Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan on kuvattu E-kirjeessä E 61/2019 vp, Pellolta pöytään –strategiaan E-kirjeessä E 83/2020 vp ja EU:n biodiversiteettistrategiaan E-kirjeessä E 84/2020 vp. Suomen kannat YMP:n asetusehdotuksiin on kuvattu 9.8.2018 annetussa valtioneuvoston kirjelmässä (U 73/2018 vp) sekä 11.7.2019 annetussa U-jatkokirjeessä (UJ 5/2019 vp), 28.2.2020 annetussa U-jatkokirjeessä (UJ 4/2020 vp) ja 2.10.2020 annetussa U-jatkokirjeessä (UJ 30/2020 vp).

Suomi katsoo, että komission suositukset Suomelle ovat yleisesti ottaen tasapainoiset ja monilta osin yhteneväiset Suomen oman analyysin kanssa maatalous- ja elintarvikesektorin sekä maaseudun kehittämistoimenpiteiden jatkovalmistelun osalta. Komission laatima tausta-analyysi kuvaa myös hyvin Suomen maataloussektorin ja maaseudun kehityksen tilannetta.

Suomi yhtyy komission näkemykseen siitä, että Suomen maataloussektorin suurimpia haasteita on heikko kannattavuus ja että suora tulotuki on keskeinen tekijä maataloussektorin kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi Suomessa. Suomi katsoo kuitenkin, että uudelleenjakotuki on vain yksi keino parantaa tukien kohdennusta, sillä sen toimeenpano ei ole kaikissa jäsenvaltioissa tarkoituksenmukaista maiden erilaisen tilarakenteen vuoksi. Suomi katsoo, että tuottajan aseman vahvistamiseksi arvoketjussa myös osuustoiminta on edelleen hyvin käyttökelpoinen väline hyväksytyjen tuottajaorganisaatioiden ohella. Suomen maataloudelle, erityisesti kotieläinsektorilla, se on tyypillinen ja ollut pitkään käytössä, mutta tuottajaorganisaatioiden perustamista erityisesti muilla sektoreilla voidaan edelleen edistää.

Ympäristö- ja ilmastotoimia koskevat suositukset keskittyvät Suomen näkökulmasta tärkeisiin toimenpiteisiin. Suomi on kansallisesti sitoutunut saavuttamaan hiilineutraalisuuden vuoteen 2035 mennessä ja maatalous osallistuu muiden sektoreiden ohella ilmastopäästöjen vähentämiseen. Kasvihuonekaasujen vähentämisessä turvepeltojen rooli on keskeinen. Suomi katsoo komission tavoin, että maatalousympäristön luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi sekä kasvihuonekaasupäästöjen ja ammoniakkipäästöjen hillitsemiseksi tehtävien toimenpiteiden ja vesien laadun parantamisen tulee olla osa YMP:n strategiasuunnitelmaa. Suomi pitää tärkeänä parantaa ravinteiden käytön tehokkuutta ja vähentää ravinnepäästöjä erityisesti Itämeren vedenlaadun parantamiseksi Pellolta pöytään –strategian E-kirjeen E 83/2020 vp linjausten mukaisesti. Suomi katsoo, että luomutuotannon lisäämistä koskevassa komission suosituksessa pitäisi ottaa huomioon se, että tuotannon kasvun tulee tapahtua markkinalähtöisesti vastaten kulutuksen ja vientimahdollisuuksien kasvua.

Suomi pitää hiilirikkaiden maiden tarkastelua tarpeellisena ja erityisesti turvemaiden hiilivarastojen säilyttämistä on tärkeää edistää. Suomi katsoo komission tavoin, että metsäsektorilla on maataloussektorin ohella keskeinen rooli ilmastotoimissa sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa ja että kestävää metsänhoitoa tulee edistää. Suomi pitää kuitenkin perustellumpana, että metsätoimenpiteet suunnitellaan ja tehdään suurelta osin YMP:n ulkopuolella. Suomi yhtyy komission suositukseen biokaasun

tuotannon edistämisestä ja katsoo, että mm. tuotannon tukemiseen liittyvän EU-sääntelyn tulee edesauttaa kehittämistyötä.

Suomi pitää hyvänä komission huomiota siitä, että kasvinsuojeluaineiden käyttö ja riskit maataloudessa ovat Suomessa laskeneet. Suomella on mahdollisuuksia edelleen vähentää kasvinsuojeluaineiden käytöstä aiheutuvaa riskiä esimerkiksi integroidun torjunnan sekä luonnonmukaisen tuotannon edistämällä. Suomi pitää tärkeänä, että kasvinsuojeluaineiden käyttöä seurataan maa- ja metsätaloussektoreilla erikseen. Lisäksi kasvinsuojeluaineiden riskinarviointia tulisi edelleen parantaa.

Suomi pitää hyvänä, että komissio tunnistaa julkisen tuen merkityksen koko maan kattavien nopeiden laajakaistaverkostojen luomiseksi. Nopeat laajakaistayhteydet ovat perusedellytys maaseutualueiden työllisyyden ja elinvoiman lisäämiselle. Suomi korostaa, että laajakaistayhteyksien nopeuksia on pyrittävä kasvattamaan vähintään EU:n Gigabit Society 2025 –tavoitteen mukaisesti.

Pääasiallinen sisältö

Komissio antoi 18.12.2020 tiedonannon COM(2020) 846 final suosituksista jäsenvaltioille yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) strategiasuunnitelmien laatimista varten. Tiedonannon ohessa komissio julkaisi jäsenvaltiokohtaiset suositukset erillisinä työasiakirjoina ja suositukset Suomelle kuvataan työasiakirjassa SWD(2020) 376 final.

Komission tiedonannon mukaan suositusten tarkoituksena on varmistaa, että YMP:n strategiasuunnitelmat ovat linjassa Euroopan vihreän kehityksen ohjelman, Pelloilta pöytään –strategian ja EU:n biodiversiteettistrategian kanssa. Komissio tarkastelee suosituksissa jäsenvaltioiden maataloussektorin ja maaseudun kehityksen tämänhetkistä tilannetta YMP:n yhdeksän erityistavoitteen sekä uusissa strategioissa asetettujen tavoitteiden näkökulmista. Suosituksissa komissio osoittaa kullekin jäsenvaltiolle keskeisimmät haasteet, joihin jäsenvaltioiden tulisi tarttua ja antaa suuntaviivoja näiden kysymysten huomioimiseksi YMP:n strategiasuunnitelmissa.

Komissio tulee tarkastelemaan strategiasuunnitelmien yhteensopivuutta ja johdonmukaisuutta Euroopan vihreän kehityksen ohjelman kanssa strategiasuunnitelmien arviointi- ja hyväksymisprosessin aikana. Suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia. YMP:n strategiasuunnitelma-asetusehdotuksessa säädetään tarkemmin YMP:n strategiasuunnitelmien laadinnasta ja asetuksen 106 artiklassa määritellään perusteet komission arvioinnille.

Komissio pyytää tiedonannossaan jäsenvaltioita asettamaan selkeät kansalliset arvot Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteille. Tarkastelemalla kaikkia jäsenvaltioiden kansallisia arvoja yhdessä, komissio voi arvioida, onko EU kokonaisuutena saavuttamassa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa koskevat tavoitteet.

Suositukset Suomen strategiasuunnitelmaan

Komission mukaan keskeiset haasteet Suomen maataloudelle ovat heikko kannattavuus ja haastavat tuotanto-olosuhteet. Näin ollen Suomen maataloussektori tarvitsee jatkossakin vahvaa ja kohdennettua suoraa tulotukea. Komissio suosittelee, että Suomi lisäisi maataloustuloa ja maataloussektorin tuottavuutta esimerkiksi investointien avulla ja parantaisi suoran tulotuen kohdennusta esimerkiksi uudelleenjakotuen, tukikaton ja

maksujen alentamisen avulla. Suomen olisi syytä myös lisätä maataloustuotannon lisäarvoa esimerkiksi hyödyntämällä erilaisia laatumerkintöjä myynnin edistämiseksi. Komission mukaan Suomen tulisi parantaa viljelijöiden yhteistyötä mm. tuottajaorganisaatioiden kautta.

Ympäristö- ja ilmastotoimissa komissio katsoo, että Suomi pärjää monilta osin hyvin. Keskeiset haasteet ovat ammoniakkipäästöt, luonnon monimuotoisuuden ja erityisesti peltolintujen ja luonnonpölyttäjien väheneminen sekä vesien, etenkin rannikkovesien rehevöityminen. Komissio suosittelee, että Suomi pyrkisi vahvistamaan luonnon monimuotoisuutta suojelemalla elinympäristöjä esimerkiksi nurmi- ja turvemailla ja kosteikoilla. Suomi voisi vähentää ammoniakkipäästöjä mm. investoimalla lannan käsittelyyn. Suomen tulisi lisätä luomuviljelyn pinta-alaa EU:n tavoitteiden saavuttamiseksi edistämällä luomun tuotantoa ja kulutusta sekä tutkimusta ja innovaatioita. Komission nostaa esiin myös ravinteiden käytön tehostamisen ja valumien ehkäisyn Itämereen.

Ilmastonäkökulmasta Suomella on komission mukaan EU:n tasolla merkittävät hiilinielut metsien johdosta. Toisaalta turvemailta tulevat ilmastopäästöt ovat merkittävät. Ilmastotoimissa tulisi keskittyä metsiin ja hiilirikkaisiin maihin. Suomen tulisi edistää myös biokaasun tuotantoa sekä ilmastomuutokseen sopeutumista. Kestävää metsien hoitoa tulisi vaalia ja vahvistaa metsien monipuolista käyttöä, ekosysteemien suojelua ja metsäekosysteemien ennallistamista.

Suomen haasteena on mm. pitkien välimatkojen sekä vähenevän väestön vuoksi maaseudun elinvoimaisena pitäminen. Maaseudun talouksia tulisi komission mukaan monipuolistaa ja parantaa maaseudun infrastruktuuria. Komissio suosittelee, että Suomi jatkaisi työtä sukupolvenvaihdosten edistämiseksi mm. nuoria viljelijöitä tukemalla ja lisäämällä toimia rahoituksen ja maan saatavuuden parantamiseksi.

Komission mukaan Suomen tilanne eläinten hyvinvoinnissa ja mikrobilääkkeiden käytössä kotieläintuotannossa on varsin hyvä muihin jäsenvaltioihin verrattuna. Lisäksi kasvinsuojeluaineiden käyttö maataloudessa on laskemassa, vaikka kasvinsuojeluaineiden kokonaiskäyttö on lisääntynyt metsätaloudessa käytettävän urean vuoksi. Näistä osa-alueista komissio ei anna Suomelle suosituksia.

Komissio katsoo, että julkinen tuki nopeiden laajakaistojen kehittämiseksi on Suomessa välttämätöntä, jotta Suomi saavuttaisi Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteen 100 % kattavasta nopeasta laajakaistaverkostosta vuoteen 2025 mennessä. Komission mukaan maatalouden osaamis- ja innovaatioverkosto AKIS (Agricultural Knowledge and Innovation System) on Suomessa hajanainen ja komissio suosittelee verkoston kehittämistä investoimalla toimijoiden ja organisaatioiden koordinaatioon ja yhteistyöhön.

Komission analyysi Suomen maataloudesta ja maaseutualueista

Tuetaan elinkelpoista maataloustuloa ja kriisinkestävyyttä koko EU:n alueella elintarviketurvan parantamiseksi

Komission analyysissä todetaan, että EU:n pohjoisinta maataloustuotantoa harjoitetaan Suomessa. Suomessa on EU:n lyhyin kasvukausi ja harvin asukastiheys yhdistettynä pitkiin välimatkoihin. Arktisten tuotanto-olosuhteiden johdosta sadot ovat pienempiä kuin muualla EU:ssa ja tuotantokustannukset korkeita.

Tuotanto-olosuhteiden vuoksi YMP:n tuki yhdessä kansallisen tuen kanssa on suomalaiselle maataloudelle EU:n keskiarvoa tärkeämpää. YMP:n tuki muodostaa 58 % maatalouden tuloista Suomessa. Ilman tulotukea maatalouden tulot työntekijää kohden olisivat negatiiviset. Suomessa 20 % tuottajista saa 57 % suorista tuista ja näin ollen suorien tukien jakautuminen ei ole yhtä keskittynyttä kuin monissa muissa jäsenvaltioissa.

Parannetaan markkinasuuntautuneisuutta ja lisätään kilpailukykyä keskittymällä tutkimukseen, teknologiaan ja digitalisaatioon

Komission analyysissä todetaan, että Suomen maataloussektorin erityispiirteet ja pohjoinen sijainti aiheuttavat sen, että suomalaiset viljelijät eivät voi kilpailla muiden maiden kanssa tuotannon määrässä. Suomen maataloussektori voi kilpailla laadulla ja innovaatioiden avulla. Komissio nostaa Suomen vahvuudeksi esimerkiksi mikrobilääkkeiden alhaisen käytön ja korkean eläinten hyvinvoinnin tason. Suomen maatalous- ja elintarvikekaupan kauppataase on negatiivinen ja trendi on ollut kasvava. Suomen kauppataase muihin maihin kuin EU:n jäsenvaltioihin on kuitenkin hienoisesti positiivinen pitkälti turkisten viennin ansiosta.

Komission analyysin mukaan Suomen maatalouden tuottavuus on EU:n keskiarvoa korkeampi. Maatalouden tuotto- ja kustannusrakenteessa kehitys ei ole ollut yhtä hyvää, sillä maatalouden kokonaistuotot ovat laskeneet vuosien 2012 – 2018 välillä 20 %, mutta tuotantokustannukset ovat laskeneet vain 10 %, mikä on vähentänyt sektorin yrittäjätuloa.

Maatalouden työvoima on vähentynyt merkittävästi vuosien 2005 – 2019 välillä (- 39 %). Suurin pudotus on ollut vuosien 2014–2019 välillä (- 23 %). Vähentyminen on ollut EU:n keskiarvoa nopeampaa (- 7 %). Tilojen määrä on myös vähentynyt vuoden 2005 70 600 tilasta vuoden 2016 49 700 tilaan. Samaan aikaan tilojen keskikoko on kasvanut 46 hehtaariin vuonna 2016. Työvoiman tuottavuus on Suomessa EU:n keskitasoa.

Komission analyysissä todetaan, että investoinnit ovat keskeisiä sektorin kilpailukyvyn parantamiseksi. Suurin osa investoinneista tehdään kotieläintiloilla. Komission mukaan keskikokoiset tilat kohtaavat haasteita rahoituksen saamisessa.

Parannetaan tuottajien asemaa arvoketjussa

Komission analyysissä todetaan, että Suomen maidon- ja lihantuotantosektoreilla suurin osa tiloista kuuluu osuuskuntiin. Lisäksi lammasektorilla on kaksi virallista tuottajaorganisaatiota, joita ei kuitenkaan komission analyysissä mainita. Viljasektorilla on myös viisi osuuskuntaa, mutta niiden markkinaosuus on verrattain pieni. Hedelmä- ja vihannesalalla on neljä tuottajaorganisaatiota. Suomessa ei ole toimialaorganisaatioita ja Suomessa on vain muutama EU:n laatujärjestelmään kuuluva suojattu alkuperämerkintä.

Komission analyysissä viitataan myös Suomen keskittyneeseen vähittäiskauppasektoriin. Kaupan omien merkkien markkinaosuus on kasvanut ja näin ollen vahvistanut kaupan asemaa suhteessa suuriin jalostajiin. Alkutuottajien osuus ruokaketjun arvonlisän kasvusta on laskenut, mutta osuus on edelleen hienoisesti yli EU:n keskiarvon.

Edistetään ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja sopeutumista sekä kestäväää energiaa

Komission analyysissä kerrotaan kattavasti myös Suomen maatalouden ilmasto- ja ympäristövaikutuksista. Suomessa maataloussektorin kasvihuonekaasupäästöt vastaavat

noin 11,2 % Suomen kasvihuonekaasupäästöistä (kokonaispäästöt ilman maankäytön, maankäytön muutoksen ja metsätalouden sektoria (LULUCF)). EU:n maatalouden päästöistä Suomen osuus on 1,7 %. Suomen maataloussektorin päästöt ovat laskeneet 12,5 % vuosien 1990 ja 2018 välisenä aikana, mutta vuodesta 2013 alkaen päästöt ovat olleet pitkälti samalla tasolla. Maatalousmaiden dityppioksidin (N_2O)-päästöt (54,4 %) ja kotieläinten ruuansulatuksen päästöt (31,7 %) ovat suurimmat päästönlähteet sektorilla. Maataloussektorin päästöjen kuvaaminen on haasteellista, koska niitä lasketaan kolmella eri sektorilla.

LULUCF -sektori on Suomessa merkittävä 10,3 miljoonan tonnin hiilinielu lähinnä suuren metsäalan ansiosta. Toisaalta maatalousmaan päästöt viljelysmaa-luokassa ovat kasvaneet vuodesta 1990 lähtien. Turvemaiden maiden päästöt kattavat yli 50 % päästöistä, kun tarkastellaan yhdessä sekä maataloussektorilla että LULUCF-sektorilla maataloudesta aiheutuvia päästöjä. Komission analyysissä viitataan myös uusiutuvan energian tuotantoon, josta maatalouden osuus on Suomessa EU:n keskiarvoa alhaisempi. Toisaalta uusiutuvan energian tuotanto metsätaloudessa on Suomessa merkittävästi EU:n keskiarvon yläpuolella. Komission analyysissä ei avata tarkemmin sitä, että maatalojen uusiutuvan energian tuotannosta merkittävä osuus tulee metsäbiomassasta.

Edistetään kestäväää kehitystä ja luonnonvarojen, kuten veden, maaperän ja ilman, tehokasta hallintaa

Komission analyysissä todetaan myös, että Suomi pärjää hyvin kansainvälisissä vertailuissa, kun mitataan kestäväää kehitystä ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja hoitoa. Suomessa on tutkimusten mukaan maailman puhtain ilma ja maisemaa hallitsevat metsät ja järvet. Kotieläinten eläintiheys on myös alhainen verrattuna EU:n keskiarvoon. Maatalouden ammoniakkipäästöt (NH_3) kattavat suurimman osan (89,5 %) Suomen ammoniakkipäästöistä ja kotieläintuotanto on suurin ammoniakkipäästöjen lähde. Ammoniakkipäästöt ovat kuitenkin vähentyneet viime vuosina.

Suomessa ei ole suurta riskiä maan eroosiolle, mutta analyysin mukaan 23 % viljelymaasta on paljaana talvisin. Suomen pohjavesien laatu on EU:n parhaita nitraattipitoisuuksien näkökulmasta. Tilanne on hyvä myös makeiden pintavesien osalta. Peltojen fosforitasot ovat yli 80 % alhaisemmat kuin vuonna 1990. Järvien ja jokien ekologinen tila on vakaa, mutta rannikkovesien tila on heikentynyt. Komissio kiinnittää erityisesti huomiota Itämeren rehevöitymiseen. Toisaalta komission analyysissä todetaan, että typpi- ja fosforitaseet ovat laskeneet merkittävästi viimeisen 30 vuoden aikana, mutta kehityssuunta on viime vuosina taittunut. Analyysissä ei täsmennetä, että ravinnetaseiden pieneneminen on pysähtynyt vesistökuormitusriskin kannalta suhteellisen alhaiselle tasolle, mutta alueellista vaihtelua on erityisesti kotieläintalouden voimaperäisyydestä johtuen. Analyysissä todetaan, että Suomen maatalousmaasta 83 % on Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014-2020 (maaseutuohjelma) vesien tilaa parantavien toimenpiteiden piirissä, mikä on yksi EU:n korkeimpia.

Edistetään luonnon monimuotoisuuden suojelua, parannetaan ekosysteemipalveluja ja säilytetään elinympäristöjä ja maisemia

Analyysissä todetaan, että maatalouden monimuotoisuutta kuvaavat indikaattorit kertovat monimuotoisuuden tilasta monenlaisia tuloksia, ja osa indikaattoreista kertoo epätoivotusta kehityssuunnasta monimuotoisuuden osalta. Peltolintuindeksi on laskenut vuodesta 2000. Komission analyysissä todetaan, että Suomen kansallisessa arvioissa kehityssuunta on ollut laskusuunnassa, mutta vuonna 2020 on tapahtunut hienoista nousua. Elinympäristön tila ei ole toivotulla tasolla valtaosalla (66,7 %) nurmiperäisiä

maita. Komission analyysissä todetaan, että alhainen pysyvien nurmien osuus on luonnollista Suomen sääolosuhteiden vuoksi, mutta nurmiperäisten maiden pinta-ala on kuitenkin noussut vuoden 1990 400 000 hehtaarista vuoden 2018 600 000 hehtaariin. Maisemapiirteiden osuus Suomen maatalousmaasta on EU:n korkein ja kesantojen osuus toiseksi korkein.

Analyysissä viitataan myös luomutuotantoon. Suomen maatalousmaasta vuonna 2018 13,1 % oli luomutuotannon piirissä, mikä on EU:n keskitason (8 %) yläpuolella ja kehityssuunta on ollut positiivinen. Kasvusta huolimatta maaseutuohjelman tavoitetta 355 000 hehtaarista ei saavuteta.

Komission analyysissä todetaan, että metsätalouden rooli on Suomelle tärkeä ja metsät kattavat 76 % maan pinta-alasta. Analyysissä käydään läpi suomalaisten metsien monimuotoisuuden tilaa ja suojeltujen alojen määrää. Metsistä 8,1 % on Natura 2000 suojelun piirissä (EU:n keskiarvo 30,4 %). Tiukasti suojeltujen metsien osuus 9 % on taasen EU:n suurin (EU:n keskiarvo 2,2, %). Luontodirektiivin liitteen I mukaisten metsätyyppien tila on monin osin heikko ja komissio toivoo Suomelta myös ponnisteluja tietojen kattavammassa keräämisessä.

Houkutellaan alalle nuoria viljelijöitä ja helpotetaan yritystoiminnan kehittämistä maaseutualueilla

Komission analyysissä todetaan, että vuonna 2016 vain 4 % suomalaisista maataloustuottajista on alle 35-vuotiaita. Luku on alle EU:n keskiarvon, joka on 5,1 % ja kehityssuunta on ollut laskeva viime vuosina. Naisten osuus (9 %) tilallisista on myös EU:n alhaisimpia. Nuorten maataloustuottajien, jotka ovat saaneet maatalousalan koulutuksen, osuus on kuitenkin korkeampi kuin maataloustuottajien osuus yleensä. Nuorten maataloustuottajien (25 – 34 –vuotiaat) tilakoot ovat suurempia kuin muiden ikäluokkien. Rahoituksen saatavuudessa ei ole yhtä suuria haasteita kuin EU:ssa keskimäärin, mutta komission analyysissä viitataan erityisesti nuorten maataloustuottajien tilakauppojen vuoksi velkaisuuteen, mutta aktiivisiin ja elinvoimaisiin tiloihin. Komissio toteaa, että YMP:n tuella voidaan vähentää uusien tuottajien alalle pääsemisen esteitä, mutta nuorten tuottajien aloitustukea ei ole tällä maaseutuohjelman kaudella haettu niin paljon kuin ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi.

Edistetään työllisyyttä, kasvua, sosiaalista osallisuutta ja paikallista kehitystä maaseutualueilla, myös biotalouden ja kestävän metsänhoidon alalla

Komission analyysin mukaan Suomen maaseutualueiden osuus (82 %) on EU:n korkeimpia. Huoltosuhde on myös EU:n suurimpia. Maaseutualueiden työllisyysaste (73,2 %) oli vuonna 2019 korkeampi kuin EU:ssa keskimäärin (68,4 %) ja lähellä koko Suomen työllisyysastetta. Nuorten työttömyysaste on kuitenkin maaseutualueilla korkeampi kuin Suomessa keskimäärin. Analyysissä todetaan myös, että muut liiketoimintamahdollisuudet ovat tärkeitä tulonlähteitä monille viljelijöille. Viljelijöistä 29 % harjoittaa maatalouden ulkopuolista liiketoimintaa. Analyysissä todetaan myös, että maaseudun palvelut ovat paineen alla.

Metsät ja biotalous ovat tärkeitä Suomen maaseudulle. Jo vuonna 2012 biotalous muodosti 12 % kansantalouden arvonlisäyksestä. Suomalainen biotalous perustuu pitkälti metsätalouteen (36,6 %) ja maatalous- ja elintarvikesektoriin (16,6 %). Analyysissä viitataan myös Suomen kansalliseen biotalousstrategiaan ja sen tulevaan päivitykseen.

Parannetaan EU:n maatalouden vastausta yhteiskunnallisiin vaatimuksiin ruoasta ja terveydestä, mukaan lukien turvallinen, ravitseva ja kestävä ruoka ja eläinten hyvinvointi

Suomessa kotieläinten lääkkeitä käytetään huomattavasti vähemmän (18,7 mg/PCU (populaatiokorjattu yksikkö)) kuin EU:ssa keskimäärin (118,3 mg/PCU) ja mikrobilääkkeitä käytetään vain reseptilääkkeinä. Lisäksi lääkeaineita sisältävien rehujen käyttöä valvotaan. Suomessa eläinten hyvinvointiin kohdennettuja resursseja käytetään analyysin mukaan tehokkaasti.

Analyysissa todetaan, että kasvinsuojeluaineiden kokonaiskäyttöä ja riskejä mittaavassa indikaattorissa (HRI1) Suomessa on EU:n jäsenvaltioiden suurin nousu (+44 %) vuosina 2011-2018 ja selvä ero EU:n keskiarvoon (-17 %). Nousu johtuu kuitenkin metsätaloudessa käytettävästi ureasta, ja maataloudessa indikaattori on laskusuunnassa. Komission analyysissä ei mainita, että ureaa käytetään metsätaloudessa juurikäävän torjuntaan ja että urea on tällä hetkellä paras keino estää taudin leviämistä.

Komission analyysin mukaan Suomessa on ruokavalioon liittyviä terveysriskejä. Ruokavalioiden muutoksessa tulisi komission mukaan keskittyä sekä terveyttä edistävään että ympäristövaikutuksia vähentävään ruokavalioon (mm. kasvipohjainen ja vähemmän punaista lihaa sisältävä ruokavalio, enemmän hedelmiä ja vihanneksia).

Ruokahävikin ja -jätteen vähentämiseksi on Suomessa jo kansallinen ohjelma (2017-2023), mutta lisää toimia tarvitaan.

Läpileikkaava tavoite tiedon, innovaation ja digitalisaation vahvistamiseksi

Komissio toteaa suomalaisten viljelijöiden olevan korkeammin koulutettuja kuin EU:n viljelijät keskimäärin. Suomessa 34,4 % viljelijöistä on saanut maatalousalan koulutuksen, kun EU:ssa osuus on 22,7 %. Suomessa maaseuturahastosta käytetään hieman EU:n keskiarvoa vähemmän varoja maaseudun innovaatioryhmiin (European Innovation Partnerships, EIP). Maaseutuverkoston toiminta on Suomessa aktiivista.

Suomessa nopeiden laajakaistayhteyksien (NGA) kattavuus maaseutualueilla (9,12 %) on EU:n keskiarvoa selvästi alhaisempi (59,3 %). Suomen AKIS-tiedonvälitysverkostoa kuvataan analyysissä hajautuneeksi. Suurin osa maaseudun kehittämisohjelman neuvontapalveluista vuosina 2014-2020 koski Suomessa eläinten hyvinvointia ja viljelijät ovat olleet neuvontaan keskimäärin tyytyväisiä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on komission tiedonanto.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Ei ole vielä tiedossa, miten Euroopan parlamentti aikoo käsitellä tiedonantoa.

Kansallinen valmistelu

Maatalous- ja elintarvikejaosto (EU18) 7.1.2021 ja 28.1.2021.

Eduskuntakäsittely

Maa- ja metsätalousministeriön E-kirje 4.2.2021

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Kyseessä on komission tiedonanto, johon ei sisälly lainsäädäntöehdotuksia.

Taloudelliset vaikutukset

Komission suositukset kannustavat jäsenvaltioita nostamaan YMP:n strategiasuunnitelmien ympäristö- ja ilmastokunnianhimoa ja suosituksilla voi olla ohjaava vaikutus eri toimenpiteille kohdennettavien määrärahojen jakautumiseen jäsenvaltioissa. Suomen strategiasuunnitelman ja toimenpiteiden rahoituksen valmistelu on perusmuistiota laadittaessa kesken. Komission suosituksilla ei ole vaikutusta YMP:n jäsenmaakohtaiseen EU-rahoitukseen, sillä siitä on sovittu monivuotisia rahoituskehyksiä koskevan päätöksen yhteydessä.

Muut vaikutukset

Komission Suomelle suosittelemat toimenpiteet YMP:n strategiasuunnitelmaan ovat saman suuntaisia kuin mitä Suomessa on havaittu strategiasuunnitelmaan sisältyvien tarveanalyysien valmistelussa. Suomi on jo valmistelemassa suositeltuja toimenpiteitä osaksi strategiasuunnitelmaa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Komissio esimerkiksi suosittelee keskittymään ilmastotoimissa hiilirikkaisiin maihin ja metsiin, ja hiilirikkailla mailla kasvihuonekaasujen vähentäminen on strategiasuunnitelman ilmastotoimien valmistelussa ensisijainen tavoite. Kuitenkin suositukset metsien hoitoon ja käyttöön liittyen toteutetaan Suomessa YMP:n ulkopuolella. Biokaasun tuotantoa ja muita uusiutuvan energian tuotantomuotoja tuetaan jo nyt YMP:n kautta ja tarkoitus on jatkaa tukea myös uudella ohjelmakaudella.

Suorien tukien uudelleenjakotuen käyttöönottoa ei ole Suomessa valmisteltu, koska suorien tukien jakaantuminen on tasaisempaa kuin monissa muissa jäsenvaltioissa.

Komission suosituksissa korostetaan tuottajaorganisaatioiden roolia tuottajien aseman vahvistamiseksi. Kuitenkin Suomessa tuottajien asemaa pyritään parantamaan mm. siten, että tulevaan YMP:n strategiasuunnitelmaan valmistellaan tukea maataloustuotteiden jalostukseen tuotteiden arvon lisäämiseksi. Vastaavia investointeja tuetaan jo nykyisellä ohjelmakaudella. Suomessa on myös vahva osuustoimintaperinne. Komissio suosittelee myös laatumerkintöjen hyödyntämistä ja Suomessa tutkitaan mahdollisuuksia tähän liittyvän koulutuksen ja neuvonnan lisäämiseksi tulevassa YMP:n strategiasuunnitelmassa. Myös maatalouden ulkopuolista yritystoimintaa harjoittavien maaseudun yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdoksia on tarkoitus tukea asiantuntijapalveluin YMP:n kautta.

Komissio suosittelee julkista tukea nopeiden laajakaistojen kehittämiseksi. Komission tekstissä viitataan NGA-laajakaistoihin eli vähintään 30 Mbit/s yhteyteen. Suomi on valmistelemassa komission suosituksen mukaisia toimenpiteitä YMP:n strategiasuunnitelmassa. Laajakaistayhteyksiä rahoitetaan myös kansallisella rahoituksella (5 milj. euroa) ja EU:n elvytysrahoituksella. Yhteensovitusta tehdään kansallisessa laajakaistatoimistossa. Hallitusohjelmassa ja liikenne- ja

viestintäministeriön digitaalisen infrastruktuurin strategiassa on lisäksi sitouduttu EU:n Gigabit Society 2025 -tavoitteen toteutumiseen. Tavoitteen mukaan vuonna 2025 kaikilla kotitalouksilla tulisi olla mahdollisuus käyttää vähintään 100 Mbit/s yhteyksiä. Yhteyden nopeus on voitava kasvattaa yhteen gigabittiin (1000 Mbit/s) sekunnissa. Kansallisessa digitaalisen infrastruktuurin strategiassa todetaan, että Suomi tavoittelee viestintäyhteyksien kehittymistä vähintään Euroopan komission tavoitteiden mukaisesti.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Komission tiedonanto suosituksista YMP:n strategiasuunnitelmia varten ja siihen sisältyvät liitteet COM(2020) 846 final

Komission työasiakirja suosituksista Suomelle SWD(2020) 376 final

Komission tiedonanto Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta (European Green Deal) COM(2019) 640 final

Komission tiedonanto Pellolta pöytään -strategiasta COM(2020) 381 final

Komission tiedonanto EU:n biodiversiteettistrategiasta vuodelle 2030 COM(2020) 380 final

Komission työasiakirja SWD(2020) 93 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Erityisasiantuntija Tuuli Orasmaa, MMM/RO/EUKA, tuuli.orasmaa@mmm.fi, p. 0295 162 056

Erityisasiantuntija Sanna-Helena Fallenius, MMM/RO/EUKA, sanna-helena.fallenius@mmm.fi, p. 0295 162 481

Neuvotteleva virkamies Tiina Malm, MMM/RO/MAKE, tiina.malm@mmm.fi, p. 02951 62428

Maaseutuylitarkastaja Marianne Selkäinaho MMM/RO/MAKE, marianne.selkainaho@mmm.fi, p. 0295162218

Maatalousylitarkastaja Tove Jern, MMM/RO/ETU, tove.jern@mmm.fi, p. 02951 62318

Neuvotteleva virkamies Pekka Sandholm, MMM/RO/MARY, puh. 0295 162 416 pekka.sandholm@mmm.fi

Maatalousylitarkastaja Jukka Virolainen, MMM/RO/MARY, puh. 0295 162 206 jukka.virolainen@mmm.fi

Maatalousylitarkastaja Leena Seppä, MMM/RO/MARY, leena.seppa@mmm.fi, p. 02951 62373

Neuvotteleva virkamies Sini Wallenius, MMM/RO/MY, sini.wallenius@mmm.fi, p. 02951 62185

Neuvotteleva virkamies Elina Warsta, MMM/LVO/MBY, elina.warsta@mmm.fi p. 0295162102

Erityisasiantuntija Milja Keskinen, MMM/RO/MARY, milja.keskinen@mmm.fi, p. 0295162255

Ylitarkastaja Veli-Pekka Reskola, MMM/RO/MY, veli-pekka.reskola@mmm.fi, p. 0295162193

Neuvotteleva virkamies Martti Patjas, MMM/RO/MY, martti.patjas@mmm.fi, p. 0295162474

Maatalousylitarkastaja Sanna Koivumäki, MMM/RO/MAKE, sanna.koivumaki@mmm.fi, p. 0295162437

EUTORI-tunnus

EU/2020/1820

Liitteet**Viite**

Asiasanat	jaosto maatalous- ja elintarvike (EU 18), maatalouden erityiskomitea, maatalous, yhteinen
Hoitaa	MMM
Tiedoksi	ALR, EUE, RUOKA, SM, STM, TEM, TULLI, UM, VM, VNK, VTV, YM
